

PHƯƠNG PHÁP TỔ CHỨC THI ĐẤU BÓNG CHUYỀN

I: MỤC ĐÍCH VÀ Ý NGHĨA CỦA THI ĐẤU

Trong lĩnh vực TDTT, thi đấu là một nội dung không thể thiếu được, phong trào TDTT phát triển càng sâu rộng thì thi đấu lại càng tổ chức nhiều.

Dưới chế độ ta thi đấu các môn thể thao có một ý nghĩa vô cùng quan trọng.

Thi đấu nhằm mục đích cao nhất là phục vụ công tác chính trị

Về đối nội: Qua thi đấu có tác dụng động viên trực tiếp phần nào rèn luyện và nâng cao sức khoẻ cho quần chúng để phục vụ cho lao động công tác, học tập, quốc phòng và đời sống.

Về đối ngoại: Qua thi đấu có tác dụng tăng cường tình đoàn kết hữu nghị giữa các nước, phục vụ cho đường lối ngoại giao của Đảng và Chính phủ.

Mục đích ý nghĩa của thi đấu

- Vận động viên củng cố và nâng cao được trình độ kỹ thuật, chiến thuật và thể lực của mình.
- Huấn luyện viên đánh giá được thành tích của đội và kiểm tra được công tác huấn luyện của mình. Qua thi đấu sẽ tổng kết đúc rút kinh nghiệm để có biện pháp tích cực. Nhằm cải thiện công tác huấn luyện nâng cao trình độ vận động viên lên một bước.
- Thi đấu còn là một mặt của sinh hoạt văn hoá xã hội cùng với các hoạt động văn hoá nghệ thuật khác. Thi đấu truyền thống có tác dụng làm phong phú thêm đời sống tinh thần cho quần đại quần chúng nhân dân dưới chế độ XHCN.

II: CÔNG TÁC TỔ CHỨC THI ĐẤU

Các loại hình thi đấu

- Thi đấu tranh giải vô địch với qui mô thế giới, từng châu, hoặc toàn quốc. Hình thức này có thể tổ chức hằng năm hoặc 3 - 4 năm một lần.
- Thi đấu tranh giải vô địch các hạng A, B nhằm chọn ra đội mạnh nhất của các hạng theo từng miền, từng ngành, từng khu vực.
- Thi đấu tranh giải truyền thống đây là hình thức thi đấu định kỳ hàng năm, nhằm để kỷ niệm một sự kiện lịch sử nào đó.
- Thi đấu hữu nghị: Nhằm tăng cường tình đoàn kết và trao đổi, học tập kinh nghiệm lẫn nhau giữa các đội hoặc các nước với nhau.
- Thi đấu tuyển chọn: Nhằm tuyển chọn vận động viên xuất sắc hoặc đội mạnh để xây dựng đội đại biểu, đội tuyển của ngành, miền hoặc toàn quốc.

- Thi đấu kiểm tra: Nhằm kiểm tra đánh giá kết quả huấn luyện cũng như thành tích tập luyện của vận động viên hoặc toàn đội trước khi tham gia thi đấu chính thức. Hình thức này thường được tiến hành trong giảng dạy, huấn luyện và tổ chức thi đấu công khai, tùy theo mức độ cần thiết.
- Thi đấu biểu diễn: Nhằm động viên khuyến khích phong trào phục vụ một nhiệm vụ chính trị nào đó.

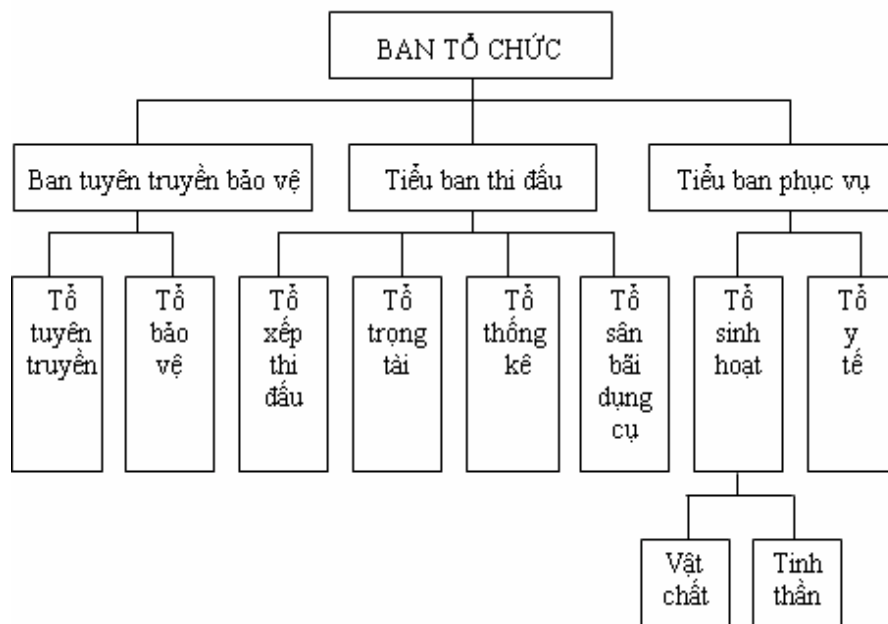
Phương pháp điều hành tổ chức thi đấu một giải

Muốn tổ chức thi đấu tốt một giải, cần phải tiến hành qua các bước sau:

2.1. Thành lập ban tổ chức:

Nếu ở Trung ương sẽ do Tổng cục TDTT hoặc liên đoàn từng môn thể thao chịu trách nhiệm, nếu ở địa phương sẽ do các cấp, ngành, sở, phòng hoặc Ban TDTT địa phương đứng ra tổ chức.

Tùy theo quy mô của giải mà định ra thành phần và lực lượng của Ban tổ chức nhiều hay ít khác nhau. Trên cơ sở đó, Ban tổ chức sẽ chịu trách nhiệm phân công nhiệm vụ chức năng của các tiểu ban và từng tổ một.

2.2. Điều lệ giải:

Ban tổ chức có nhiệm vụ thảo ra điều lệ giải. Nó là một thể thức chung được quy định trước những vấn đề có tính chất bắt buộc, các đội tham gia thi đấu phải chấp hành nghiêm chỉnh. Điều lệ này phải gửi xuống địa phương, các ngành hoặc cơ sở có đội tham gia giải ít nhất là ba tháng trước khi thi đấu để các đội biết và có sự chuẩn bị tốt cho việc tham gia dự giải. Điều lệ của giải bao gồm các nội dung sau:

- Cấp tổ chức lãnh đạo giải là Trung ương, địa phương - ban ngành.
- Tên của giải là gì ?
- Mục đích ý nghĩa của giải nhằm vấn đề gì ?

- Thời gian và địa điểm thi đấu.
- Điều kiện tham dự giải gồm: tư cách đạo đức cấp bậc vận động viên và lứa tuổi.
- Thời gian đăng ký tham gia giải và địa điểm rút thăm.
- Phương pháp hình thức tổ chức thi đấu.
- Vấn đề khen thưởng, kỷ luật.
- Luật áp dụng... bóng thi đấu...
- Chế độ đãi ngộ, đón tiếp...

III: HÌNH THỨC THI ĐẤU

Hình thức thi đấu

Thi đấu đồng đội: Hình thức này rất phổ biến không chỉ có ở những môn bóng tập thể như ở bóng đá, chuyên bóng... mà ngay cả những môn như bóng bàn, cầu lông, quần vợt... Kết quả thi đấu đồng đội này tùy thuộc vào số điểm, số bàn thắng thua của đội (trong các môn bóng thi đấu cá nhân, hoặc đội) cộng lại để xác định vị trí của đội trong giải.

IV: HỆ THỐNG TỔ CHỨC THI ĐẤU MỘT GIẢI

Tùy theo tính chất của giải cũng như số đội tham gia, thời gian tiến hành, cơ sở vật chất và nhân viên phục vụ... mà có kế hoạch thi đấu với các hình thức sau:

- Thi đấu loại trực tiếp một lần thua và hai lần thua.

Thi đấu loại trực tiếp

1. Đấu loại một lần thua

- Nguyên tắc: Đội nào thua một lần rồi thì không được tiếp tục thi đấu nữa. Đội nào thắng đến cuối cùng là vô địch.

Chỉ xác định được đội thứ nhất và thứ nhì.

- Trường hợp áp dụng:

- Số đội tham gia thi đấu rất đông.
- Trình độ các đội chênh lệch nhau nhiều.
- Thời gian tổ chức ngắn, không cho phép kéo dài.

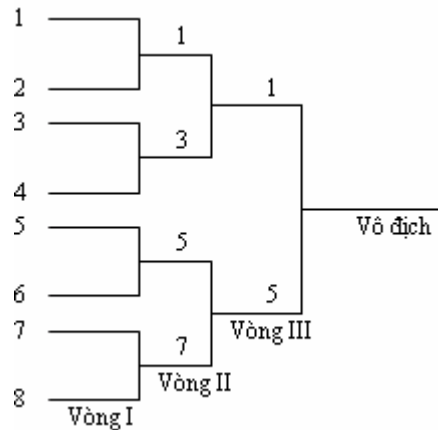
- Các vạch biểu đồ:

Số đội tham gia là số lũy thừa bậc n của 2 (tức là a (số đội) = 2^n , ví dụ: $a = 4 = 2^2$ hoặc $a = 2^3 = 8$ hoặc $a = 16$ thì ta chỉ việc sắp xếp từng đội một và cho thi đấu với nhau, tới khi nào còn một đội cuối cùng là vô địch).

Ví dụ:

- Vòng 1 (đấu loại 2, 4, 6, 8 thua.

- Vòng 2 (bán kết) 3, 7 thua
- Vòng 3 (chung kết) 1 thua
- Vô địch: 5x số 5

Số đội tham gia thi đấu không phải là lũy thừa bậc n của 2.

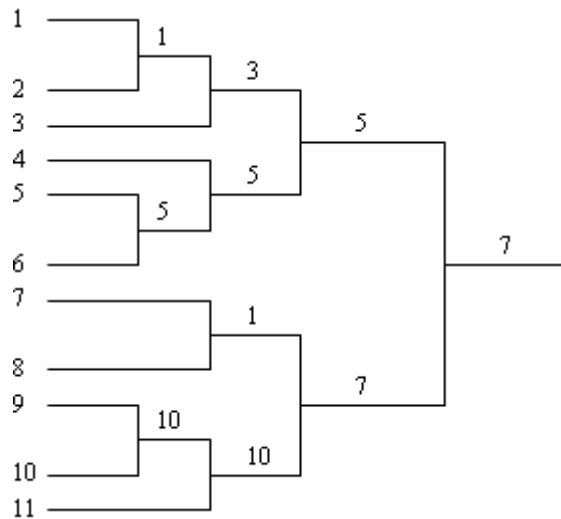
Tức là a khác $2n$ (ví dụ: $a = 7, 9, 11, 12, \dots$) thì phải cho một số đội tham gia thi đấu trước theo công thức:

$$X = 2(a - 2n)$$

Trong đó ta phải tìm cho n một số thích hợp để $2n$ nhỏ hơn a và gần a.

Ví dụ: $a = 11$ thì $n = 3$ và số đội tham gia thi đấu trước là:

$$X = 2(2 - 2n) = 2(11 - 23) = 6$$

- Cách tính tổng số trận đấu:

$$Y = a - 1 \text{ (tổng số đội tham gia thi đấu trừ đi 1)}$$

$$\text{Ví dụ: } a = 8 \text{ thì } Y = 8 - 1 = 7$$

$$a = 12 \text{ thì } Y = 12 - 1 = 11$$

a: Số đội tham gia thi đấu.

X: Số đội tham gia thi đấu trước.

Y: Tổng số trận đấu.

2. Đấu loại hai lần thua

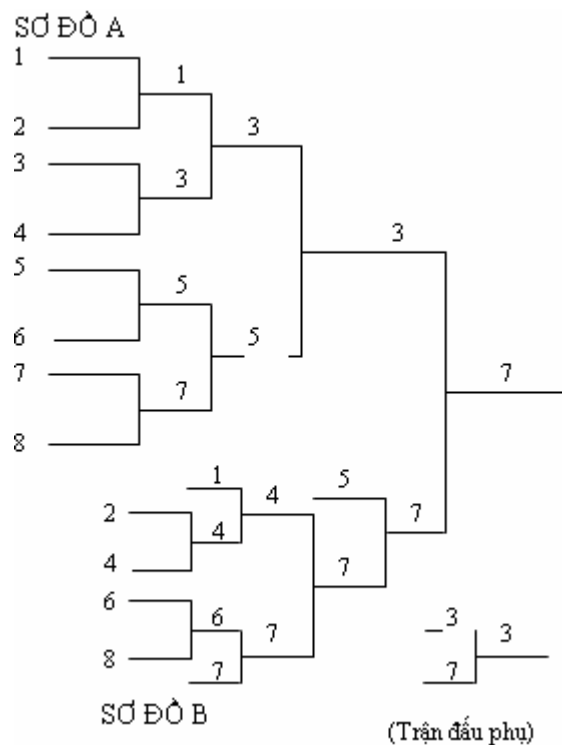
- Nguyên tắc thi đấu: Đội nào thi đấu mới thua một lần còn được thi đấu một lần nữa, đội nào đã thua hai lần thì thôi.

- Trường hợp vận dụng:

- Số đội tham gia thi đấu không nhiều lắm.
- Trình độ các đội sà sà nhau.
- Thời gian tổ chức có hạn.

- Cách vạch biểu đồ: có hai trường hợp.

+ Số đội tham gia thi đấu là $a = 23$ (ví dụ: $a = 8$)

Lưu ý: Sau khi đấu trận cuối cùng nếu như đội 3 (đội chưa thua lần nào) mà thắng đội 7 ở dưới (đã thua một lần) thì coi như đội 3 xếp nhất, đội 7 xếp nhì. Nếu như đội 7 thắng đội 3 (như biểu đồ trên) thì phải đấu thêm một trận nữa để phân nhất nhì (vì cả hai đội mới chỉ thua một lần).

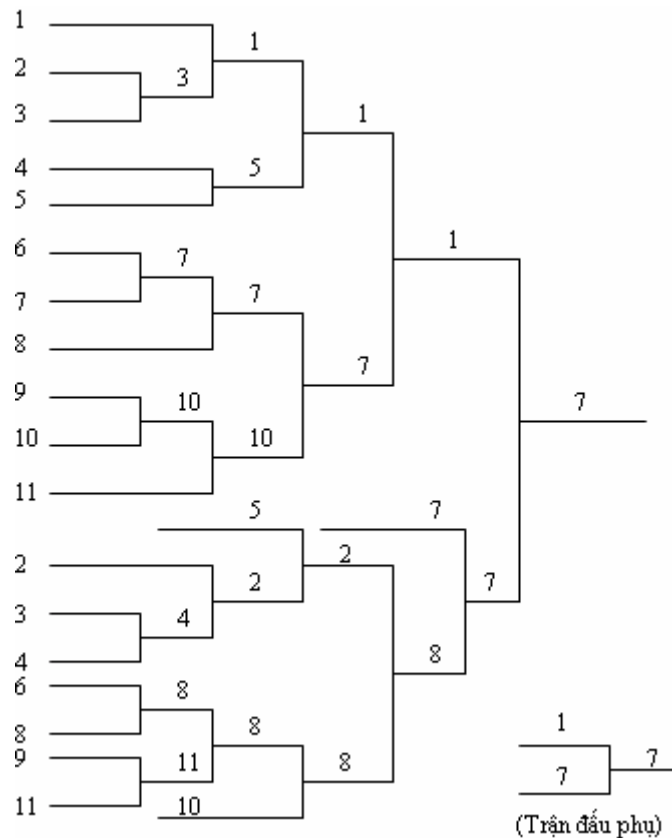
- Số đội tham gia thi đấu là $a \neq 2n$

Ví dụ: $a = 11$

Như vậy số đội tham gia thi đấu trước là:

$$X = 2(11 - 23) = 6$$

Cách vạch biểu đồ:

Sau khi thi đấu hết vòng một ở trên, sẽ loại ra một số đội thua một lần, cụ thể là 7 đội (2, 3, 4, 6, 8, 9, 11). Trong những đội này, lại tiếp tục cho thi đấu với nhau, nhưng vẫn phải tìm cho một số đội tham gia thi đấu trước.

$$\text{Cách tính tương tự như trên: } X = 2(7 - 22) = 6$$

Như vậy, trong 7 đội sẽ có đội tham gia thi đấu trước với nhau ở dưới (trong số các đội thua lần một).

Còn sau đó cứ đấu hết một vòng ở trên. Đội nào thua lại tiếp tục thi đấu với các đội thua lần 1 ở dưới. Cuối cùng nếu đội 1 (đội chưa thua lần nào) mà thắng đội 7 (đã thua một lần) thì coi như đội 1 xếp thứ nhất, đội 7 xếp thứ nhì.

Còn nếu như đội 7 thắng đội 1 như biểu đồ đã vạch thì 2 đội lại phải tiếp tục thi đấu thêm một trận phụ nữa để phân biệt nhất nhì.

Lưu ý: Số đội tham gia thi đấu trước (phải tìm) trong các đội thua một lần đều bằng số đội tham gia thi đấu trước (ở trên) trong tổng số các đội tham gia thi đấu.

- Tính tổng số trận đấu:

$$Y = 2(a - 1) \text{ không kể thêm trận đấu phụ.}$$

$$\text{Cụ thể: nếu } a = 8 \text{ thì } Y = 2(8 - 1) = 14$$

$$a = 11 \text{ thì } Y = 2(11 - 1) = 10$$

1.3. Thủ tục tiến hành thi đấu loại trực tiếp:

Sau khi vạch biểu đồ đánh số thứ tự xong, sẽ cho các đội tiến hành bắt thăm và cứ sau một trận đấu lại tiếp tục cho các đội thắng (hoặc thua một lần) bắt thăm lại để

đấu những trận của vòng sau. Tên cụ thể các đội và kết quả của thi đấu của từng trận đấu đều phải ghi rõ vào ngay biểu đồ để tiện theo dõi và xếp loại.

1.4. Phân tích ưu nhược điểm:

Ưu điểm: Có thể tiến hành tổ chức cho những giải bao gồm rất nhiều đội tham gia mà thời gian thi đấu lại ngắn vì tổng số trận đấu thường là ít. Do đó không ảnh hưởng đến sản xuất, công tác. Các đội mạnh thể hiện được mau chóng khả năng của mình.

Nhược điểm: Do thi đấu ít các đội không lần lượt gặp nhau hết, do đó đánh giá kết quả và thành tích của các đội không chính xác, khó xác định vị trí thứ 3, có thể xảy ra sự ngẫu nhiên đối với đội thắng cuộc và thiệt thòi cho một số đội mạnh có thể bị loại ngay kể từ vòng đầu (nếu đấu 1 lần thua) thì bất thãm rất có thể hai đội mạnh gặp nhau.

Thi đấu vòng tròn

1. Ưu nhược điểm:

Ưu điểm: Đây là hệ thống thi đấu hợp lý nhất, vì các đội đều lần lượt gặp nhau, nên đánh giá được đúng thực chất của các đội và xếp loại được chính xác.

Nhược điểm: Tốn thời gian và đòi hỏi phải có nhiều sân bãi, dụng cụ. Mặt khác cũng phải rút thãm và phân loại được chính xác.

2.2. Nguyên tắc thi đấu:

Mỗi đội đều lần lượt tham gia thi đấu với tất cả các đội khác cuối cùng đội nào nhiều điểm nhất đội đó vô địch.

2.3. Trường hợp vận dụng:

- Số đội tham gia thi đấu ít.
- Thời gian tổ chức thi đấu rộng rãi có thể kéo dài.
- Đánh giá đúng thực chất và khả năng của các đội.

2.4. Quy cách tính điểm:

- Đối với các môn thi đấu tính điểm thắng trước (bóng chuyền, bóng bàn...)

- Thắng 2 điểm
- Thua 1 điểm
- Bỏ cuộc 0 điểm

- Kết thúc giải, nếu cộng số điểm trên mà hai hay nhiều đội bằng điểm nhau tức số trận thắng, thua ngang nhau thì phải tính tổng số hiệp thắng, nhưng trường hợp tổng số hiệp thắng bằng nhau thì lại phải tính đến tỷ số giữa tổng số hiệp thắng/thua đội nào có tỷ số thắng/thua cao hơn thì đội đó xếp trên.

$$Z = \frac{A}{B} \begin{cases} A: \text{Tổng số hiệp thắng} \\ B: \text{Tổng số hiệp thua} \\ Z: \text{Tỷ số} \end{cases}$$

Nếu như tỷ số hiệp thắng/thua bằng nhau thì phải tính tỷ số giữa tổng số pha bóng thắng/pha bóng thua.

$$Z = \frac{A}{B} \begin{cases} A: \text{Tổng số điểm thắng} \\ B: \text{Tổng số điểm thua} \\ Z: \text{Tỷ số} \end{cases}$$

2.4.1. Thi đấu vòng tròn đơn:

Cách tính số trận và vòng đấu:

$$X = \frac{A(A-1)}{2}$$

- Tính số trận theo công thức:

X: là tổng số trận đấu.

A: là số đội (hoặc đấu thủ) tham gia thi đấu.

- Tính vòng đấu theo công thức:

D: là tổng số vòng đấu $D = A - 1$ (nếu số đội là một số chẵn)

$D = A$ (nếu số đội là một số lẻ)

Ví dụ: có 6 đội tham gia thi đấu thì:

$$X = \frac{6(6-1)}{2} = 15$$

Tổng số trận: 15 trận

Số vòng thi đấu: $D = 6 - 1 = 5$ vòng

Ví dụ: có 9 đội tham gia thi đấu:

$$X = \frac{9(9-1)}{2} = 36$$

Tổng số trận: 36 trận

Số vòng thi đấu: $D = 9$ vòng

- Cách vạch biểu đồ xác định thứ tự trận đấu:

- Trường hợp số đội tham gia thi đấu là số chẵn:

Ví dụ: 6 đội tham gia

Biểu đồ thi đấu như sau:

CÁC VÒNG ĐẤU				
1	2	3	4	5
(1) gặp 6	(1) gặp 5	(1) gặp 4	(1) gặp 3	(1) gặp 2
2 gặp 5	6 gặp 4	5 gặp 3	4 gặp 2	3 gặp 6
3 gặp 4	2 gặp 3	6 gặp 2	5 gặp 6	4 gặp 5

Cách làm:

- Xác định số vòng tròn treo công thức $D = A - 1$
- Cho các đội bắt thăm chọn số, lấy 1 số cố định và lần lượt đặt các số khác ngược chiều với chiều kim đồng hồ cho hết lượt.

+ Trường hợp số đội là một số lẻ.

Ví dụ: có đội tham gia thi đấu.

Biểu đồ thi đấu như sau:

CÁC VÒNG ĐẤU				
1	2	3	4	5
X gặp 5	X gặp 4	X gặp 3	X gặp 2	X gặp 1
1 gặp 4	5 gặp 3	4 gặp 2	3 gặp 1	2 gặp 5
2 gặp 3	1 gặp 2	5 gặp 1	4 gặp 5	3 gặp 4

Cách làm:

- Xác định số vòng theo công thức $D = A$
- Cho số đội bắt thăm chọn số của đội mình và vạch 5 vòng đấu lấy (X) làm số cố định và lần lượt đặt các số theo thứ tự ngược chiều kim đồng hồ từ phía dưới số cố định (X) như cách lập biểu đồ với số đội tham gia là một số chẵn đội nào gặp (X) thì nghỉ vòng đó.

2.4.2. Thi đấu vòng tròn chia bảng:

Trường hợp số đội tham gia thi đấu đông nhưng ít thời gian thì dùng hình thức là đấu vòng tròn chia bảng.

Thứ tự tổ chức như sau:

- Chia đều số đội tham gia vào nhiều bảng.
- Các đội cùng bắt thăm chọn số của đội mình, rồi lập biểu đồ thi đấu trong từng bảng: các đội cùng bảng thi đấu vòng tròn xếp thứ tự trong bảng.

Các đội đầu các bảng thi đấu vòng tròn với nhau chọn một đội vô địch.

Chú ý: Khi chia Ban tổ chức cuộc đấu nên dựa vào thành tích của các đội hoặc đấu thủ đã đạt được, chọn lấy một số đội khá để chia đều vào các bảng (hạt nhân) tránh dồn các đội khá vào cùng một bảng.

Đội gặp đội	A	B	C	D	TS trận thắng	TS trận bại	Điểm	TS hiệp thắng	TS hiệp thua	TS pha bóng thắng	TS pha bóng thua	Xếp hạng
A		$\frac{2-3}{2}$	$\frac{2-3}{2}$	$\frac{2-3}{2}$	1	2	4	4	8	-	-	4
B	$\frac{2-3}{2}$		$\frac{2-3}{2}$	$\frac{2-3}{2}$	2	1	5	8	4	-	-	1
C	$\frac{2-3}{2}$	$\frac{2-3}{2}$		$\frac{2-3}{2}$	1	1	5	7	6	-	-	2
D	$\frac{2-3}{2}$	$\frac{2-3}{2}$	$\frac{2-3}{2}$		1	2	4	5	6	-	-	3

Ghi chú:

- Hàng trên ghi kết quả trận đấu, hàng dưới ghi điểm (thắng 2 điểm, thua 1 điểm).

Nếu tổng số điểm bằng nhau, ta phải tính đến tỷ số giữa tổng số hiệp thắng/ hiệp thua của từng đội, nếu vẫn bằng nhau thì tính đến tỷ số giữa tổng số pha bóng thắng/ pha bóng thua của từng đội để xếp hạng (trong trường hợp trên không cần tính tỷ số giữa tổng số pha bóng thắng/ pha bóng